

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

Б.К. Зеленський, О.М. Віноградська, З.В. Гончарова

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ОСНОВИ МЕНЕДЖМЕНТУ»

(для студентів 4 курсу денної форми навчання напряму підготовки
1201 (6.060102) - «Архітектура», спеціальності «Містобудування»)

Програма навчальної дисципліни та Робоча програма навчальної дисципліни «Основи менеджменту» для студентів 4 курсу денної форми навчання, напрям підготовки 1201 (6.060102) - «Архітектура» спеціальності - «Містобудування» / Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – уклад.: Б.К. Зеленський, О.М. Віноградська, З.В. Гончарова – Х.: ХНАМГ, 2010. – 20 с.

Укладач: Б.К. Зеленський, О.М. Віноградська, З.В. Гончарова

Рецензент: доцент кафедри управління проектами в міському господарстві і будівництві кандидат економічних наук Г.В. Висоцька

Програма побудована за вимогами кредитно-модульної системи організації навчального процесу.

Затверджено на засіданні кафедри управління проектами в міському господарстві і будівництві (протокол №10 від 25.06.2009р.)

© Б.К. Зеленський, О.М. Віноградська, З.В. Гончарова, ХНАМГ, 2010

ЗМІСТ

ВСТУП	4
1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	6
1.1. Мета, предмет та місце дисципліни	6
1.2. Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни	7
1.3. Освітньо-кваліфікаційні вимоги	7
1.4. Рекомендована основна навчальна література	8
1.5. Анотації програми навчальної дисципліни	8
2. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	10
2.1. Структура навчальної дисципліни	10
2.2. Тематичний план навчальної дисципліни	10
2.3. Розподіл часу за модулями і змістовними модулями та форми навчальної роботи студента	11
2.4. Розподіл часу самостійної навчальної роботи студента	13
2.5. Засоби контролю та структура залікового кредиту	16
2.6. Методи та критерії оцінювання знань	16
2.7. Інформаційно-методичне забезпечення	18

ВСТУП

Курс «Основи менеджменту» – загальнопрофесійна економічна дисципліна, необхідна для формування сучасних кадрів української держави.

Управлінська діяльність - один з найважливіших факторів функціонування й розвитку організацій в умовах ринкової економіки. Ця діяльність постійно вдосконалюється відповідно до об'єктивних вимог, виробництва й реалізації товарів, ускладненням господарських зв'язків, підвищенням ролі споживача у формуванні техніко-економічних й інших параметрів продукції. Велику роль грають також зміни в організаційних формах і характері діяльності організацій.

У міру ускладнення господарського механізму ринку (галузевого, регіонального, національного, світового) система показників і критеріїв ефективності менеджменту організації також стає усе більш складною. І напевно чи кому-небудь вдасться сьогодні назвати якийсь самий кращий показник або критерій навіть в оцінці результатів діяльності підприємства або компанії, однаково відповідний для всіх галузей економіки і видів комерційної діяльності, якийсь універсальний критерій по якому можна було б однозначно судити про успіх або невдачу в бізнесі.

Взагалі взнати, чи ефективна фірма, на перший погляд - проста справа. Але це зовсім не так. Традиційна теорія зробила велику помилку, вважаючи, що в рамках ринкової економіки банкрутство є наслідком провалу. Чи треба звідси укладати, що збанкрутілий не був ефективний. Зовсім не обов'язково. Банкрутство може бути, наприклад, наслідком раптових змін зовнішньої середовища або інституціональних прав.

Таким чином, яка ефективність менеджменту організацій? В цього питання є безліч аспектів. Перед усім, він стосується таких внутрішніх характеристик організації, як координація діяльності, системи і механізми розробки, реалізації і контролю управлінських рішень і, відповідно, їх взаємовідношення з ринком і інституціональними витратами. Проте унаслідок подвійності самого поняття ефективності менеджменту проблема ще складніша, ніж це видавалося раніш.

Вона вимагає відповіді на низку запитань, серед них:

- які критерії ефективності які обумовлюють і упорядковують переваги, виявлені внутрішнім аналізом організацій, і які служать порівнянню останніх?
- до якого моменту ці критерії дозволяють протиставляти результати діяльності організації ефективності, досягнутої завдяки ринку?

Неможливо досліджувати ці критерії без врахування способу, за допомогою якого організація формується і змінюється в рамках зовнішньої середовища, а також способу, за допомогою якого вона змінює цю середовище. Чинники змін формуються не лише в організації, але і поза нею: у відносинах між організаціями у змінах процедур міжорганізаційних узгоджень, а також в державі - координаційною інстанцією господарської діяльності.

Задачі вивчення дисципліни складаються у формуванні в студентів уявлення про організації й про ефективне управління ними, нового управлінського мислення, необхідних знань для рішення практичних завдань по плануванню, організації, мотивації й контролю діяльності різних організацій.

У навчальній дисципліні розкривається суть проблеми ефективності менеджменту організації. Необхідність вивчення проблеми ефективності менеджменту очевидна: вона органічно пов'язана з вивченням таких дисциплінами, як: «Стратегічний менеджмент» «Розробка управлінського рішення» «Теорія організацій» і ін.

Дисципліна «Основи менеджменту» - є дисципліною за вибором ВНЗ для підготовки спеціалістів за спеціальністю 6.120100 (6.060102) – «Архітектура».

Приєднання України до Болонського процесу передбачає впровадження кредитно-модульної системи організації навчального процесу (КМСОНП), яка є українським варіантом ECTS. Програма побудована за вимогами кредитно-модульної системи організації навчального процесу.

Програма навчальної дисципліни побудована на основі:

- СВО ХНАМГ «Освітньо-кваліфікаційна характеристика бакалавра напряму підготовки 1201 (6.060102) - «Архітектура», 2007 р.;
- СВО ХНАМГ «Освітньо-професійна програма підготовки бакалавра напряму підготовки 1201 (6.060102) - «Архітектура», 2007 р.;
- Навчальний план підготовки бакалавра за напрямом підготовки 1201 (6.060102) - «Архітектура», 2007 р.

Програма ухвалена на засіданні кафедри управління проектами в міському господарстві і будівництві (протокол №10 від 25.06.2009р.), та затверджена Вченою Радою факультету менеджменту (пр. № 1 від 28.08.2009 р.)

1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Мета, предмет та місце дисципліни

1.1.1. Мета та завдання вивчення дисципліни

Метою вивчення дисципліни є формування сучасного управлінського мислення та системи спеціальних знань у галузі менеджменту, формування розуміння концептуальних основ системного управління організаціями; набуття умінь аналізу внутрішнього та зовнішнього середовища, прийняття адекватних управлінських рішень.

Основними завданнями, що мають бути вирішені в процесі викладення дисципліни, є теоретична і практична підготовка студентів з питань:

- вивчення основних понять і категорій науки управління;
- історії виникнення й розвитку управління, характерних рис сучасного менеджменту;
- вивчення законів, принципів, функцій управління;
- процесів прийняття та реалізації управлінських рішень;
- методів використання базових інструментів управління організаціями;
- вивчення впливу різних факторів на ефективність системи управління організацією.

1.1.2. Предмет вивчення у дисципліні

Предметом вивчення дисципліни є загальні закономірності, принципи формування, функціонування та розвитку системи управління організацією; управлінські відносини.

1.1.3. Місце дисципліни в структурно-логічній схемі підготовки фахівця

Дисципліни, що повинні передувати вивченню даної дисципліни:

Основи економічної теорії, Соціологія, Філософія, Політологія, Основи психології та педагогіки.

На дану дисципліну спирається вивчення наступних дисциплін:

Психологія управління, Маркетинг, Управління персоналом, Конфліктологія.

1.2. Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни

Модуль 1. Основи менеджменту (1,5 / 54)
(назва модулю) (кількість кредитів/годин)

Змістові модулі (ЗМ):

ЗМ 1.1. Теоретичні основи менеджменту.

(назва змістового модулю)

Обов'язкові укрупнені навчальні елементи

УНЕ 1. Поняття й сутність менеджменту.

УНЕ 2. Розвиток теорії та практики менеджменту, сучасні парадигми.

УНЕ 3. Організація як об'єкт управління

ЗМ 1.2. Функції та технології менеджменту.

(назва змістового модулю)

Обов'язкові укрупнені навчальні елементи

УНЕ 1. Принципи та функції менеджменту.

УНЕ 2. Організовування як загальна функція менеджменту.

УНЕ 3. Технологія і методи менеджменту.

УНЕ 4. Сутність і складові процесу управління

УНЕ 5. Керівництво, влада, лідерство.

УНЕ 6. Модель сучасного менеджера.

УНЕ 7 Організаційна культура.

УНЕ 8 Ефективність управління.

1.3. Освітньо-кваліфікаційні вимоги

Вміння (за рівнями сформованості) та знання	Сфери діяльності	Функції діяльності у виробничій сфері
Репродуктивний рівень. Ураховувати основні принципи менеджменту в процесі професійної праці	Виробнича	Аналітична
Алгоритмічний рівень. За результатами аналізу внутрішньої і зовнішньої середовища організації забезпечувати менеджера інформацією при прийнятті управлінських рішень	Виробнича	Аналітична
Евристичний рівень. На основі аналізу господарських проблем приймати стратегічно точні управлінські рішення у важкій ситуації	Виробнича	Аналітична

1.4. Рекомендована основна навчальна література

1. Большаков А. С. Менеджмент / Учебное пособие. — СПб.: «Издательство "Питер"», 2000. — 160 с.
2. Веснин В. Р. Менеджмент : учеб. — 3-е изд., перераб. и доп. — М.: ТК Велби, Изд-во Проспект, 2006. - 504 с.
3. Гольдштейн Г.Я. Основы менеджмента: Конспект лекций. Таганрог: ТРТУ, 1995. 145с.
4. Казанцев А.К., Малюк В.И., Серова Л.С. Основы менеджмента. Практикум: Учебное пособие. — 2-е изд. — М.: ИНФРА-М, 2002. — 544 с. — (Серия «Высшее образование»).
5. Мескон М.Х., Альберт М., Хедоури Ф. Основы менеджмента. М. 1994
6. Орлов А.И. Менеджмент. Учебник. / А.И.Орлов.- М.: Издательство «Измруд», 2003. - 298 с.
7. Шегда А.В. Менеджмент: Підручник. – К.: Знання, 2004. – 687 с.

1.5. Анотація програми навчальної дисципліни

ОСНОВИ МЕНЕДЖМЕНТУ

Мета: формування сучасного управлінського мислення та системи спеціальних знань у галузі менеджменту, формування розуміння концептуальних основ системного управління організаціями; набуття умінь аналізу внутрішнього та зовнішнього середовища, прийняття адекватних управлінських рішень.

Предмет: загальні закономірності, принципи формування, функціонування та розвитку системи управління організацією; управлінські відносини.

Зміст: Основи менеджменту. Теоретичні основи менеджменту. Поняття та сутність менеджменту. Розвиток теорії та практики менеджменту, сучасні парадигми. Організація як об'єкт управління. Функції та технології менеджменту. Принципи та функції менеджменту. Організування як функція управління. Технологія і методи менеджменту. Сутність і складові процесу управління. Керівництво, влада, лідерство. Модель сучасного менеджера. Організаційна культура. Ефективність управління.

ОСНОВЫ МЕНЕДЖМЕНТА

Цель: формирование современного управленческого мышления и системы специальных знаний в области менеджмента, формирование понимания концептуальных основ системного управления организациями; приобретение умений анализировать внутреннюю и внешнюю среду, принятие адекватных управленческих решений.

Предмет: общие закономерности, принципы формирования, функционирование и развитие системы управления организацией; управленческие отношения.

Содержание: Основы менеджмента. Теоретические основы менеджмента. Понятие и сущность менеджмента. Развитие теории и практики менеджмента,

современные парадигмы. Организация как объект управления. Функции и технология менеджмента. Принципы и функции менеджмента. Организация как функция управления. Технология и методы менеджмента. Сущность и составляющие процесса управления. Руководство, власть, лидерство. Модель современного менеджера. Организационная культура. Эффективность управления.

MANAGEMENT OF THE REAL ESTATE

Objective: formation of modern administrative thinking and system of special knowledge in the field of management, formation of understanding conceptual bases system management by the organisations; acquisition of abilities to analyze the internal and an environment, acceptance of adequate administrative decisions.

Subject: the general laws, principles of formation, functioning and development of control system by the organisation; administrative relations.

Content: Management bases. Theoretical bases of management. Concept and management essence. Development of theory and practice of management, modern paradigms. Organization as management object. Functions and technology management. Principles and management functions. Organization as management function. Technology and management methods. Essence and constituents of process management. Guidance, power, leadership. Model of modern menedger. Organizational culture. Management efficiency.

2. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Структура навчальної дисципліни

«Основи менеджменту»

за робочим навчальним планом денної форми навчання

Призначення: підготовка спеціалістів	Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів , відповідних ECTS – 1,5 Модулів – 1 Змістовних модулів – 2 Загальна кількість годин - 54	Напрямок підготовки – 1201 (6.060102) - «Архітектура» Спеціальність - 6.120100 – «Містобудування» Освітньо-кваліфікаційний рівень – бакалавр	За вибором ВНЗ Рік підготовки – 4 Семестр – 8 Аудиторні заняття : 32 год. Лекції – 16 год. Практичні – 16 год. Самостійна робота – 22 год. Вид підсумкового контролю – залік
Примітка: співвідношення кількості годин аудиторних занять і самостійної роботи становить 59,3% до 40,7%		

У процесі навчання студенти отримують необхідні знання під час проведення аудиторних занять: лекційних та практичних. Найбільш складні теоретичні питання, ситуаційні завдання та розрахункові методики винесено на розгляд і обговорення під час практичних занять. Також велике значення в процесі вивчення й закріплення знань має самостійна робота студентів. Усі ці види занять розроблені відповідно до вимог кредитно-модульної системи організації навчального процесу.

2.2. Тематичний план навчальної дисципліни

При вивченні дисципліни «Основи менеджменту» студенти повинні ознайомитися з програмою дисципліни, її структурою, методами і формами навчання, способами і видами контролю і оцінювання знань.

Тематичний план дисципліни «Основи менеджменту» складається з двох змістовних модулів, кожен з яких поєднує в собі відносно окремий самостійний блок дисципліни, який логічно пов'язує кілька навчальних елементів дисципліни за змістом і взаємозв'язками.

Навчальний процес здійснюється в таких формах: лекційні, практичні заняття, самостійна робота студента. Завданням самостійної роботи студентів є отримання додаткової інформації для більш поглибленого вивчення дисципліни.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

Модуль 1. Основи менеджменту

ЗМ 1.1. Теоретичні основи менеджменту.

Тема 1. Поняття та сутність менеджменту.

Тема 2. Розвиток теорії та практики менеджменту, сучасні парадигми.

Тема 3. Організація як об'єкт управління.

ЗМ 1.2. Функції та технології менеджменту.

Тема 4. Принципи та функції менеджменту.

Тема 5. Організовування як загальна функція менеджменту.

Тема 6. Технологія і методи менеджменту.

Тема 7. Сутність і складові процесу управління

Тема 8. Керівництво, влада, лідерство.

Тема 9. Модель сучасного менеджера.

Тема 10. Організаційна культура.

Тема 11. Ефективність управління.

2.3. Розподіл часу за модулями і змістовними модулями та формами навчальної роботи студента

Таблиця 2.1 - Розподіл часу за модулями і змістовними модулями

Модулі (семестри) та змістові модулі (денна форма)	Всього, кредит/ годин	Форми навчальної роботи (денна форма)			
		Лекц.	Сем., Пр.	Лаб.	СРС
Модуль 1. «Основи менеджменту».	1,5/54	16	16	-	22
ЗМ 1.1. Теоретичні основи менеджменту.	0,39/14	5	4	-	6
ЗМ1.2. Функції та технології менеджменту.	1,11/40	11	12	-	16

Таблиця 2.2 – Розподіл часу лекційного курсу

Зміст	Кількість годин за спеціальностями, спеціалізаціями (шифр, аббревіатура)
	6.120100 (6.060102) – А, Ае
1	2
ЗМ 1.1. Теоретичні основи менеджменту	5
УНЕ 1. Поняття та сутність менеджменту. Сутність категорій “менеджмент”, “управління”, “менеджер”, “бізнесмен”, “підприємець”. Менеджмент як наука і мистецтво управління. Цілі спільної діяльності, суб’єкт та об’єкт управління, управлінські відносини. Рівні та сфери менеджменту. Процесний, системний, ситуаційний підходи.	2
УНЕ 2 Розвиток теорії та практики менеджменту, сучасні парадигми. Еволюція розвитку менеджменту. Передумови виникнення науки управління. Школи менеджменту. Особливості менеджменту в економічно розвинутих країнах. Сучасні концепції і підходи в науці менеджменту в Україні. Внесок у розвиток світової науки менеджменту українських науковців.	2

1	2
УНЕ 3. Організація як об'єкт управління. Поняття організацій, основні ознаки. Організація як відкрита мобільна система. Внутрішнє та зовнішнє середовище організації. Етапи життєвого циклу. Типи організації в Україні.	1
ЗМ 1.2 Функції та технології менеджменту.	11
УНЕ 1. Принципи та функції менеджменту. Закони, закономірності менеджменту. Принципи як поняття. Принципи цілеспрямованості, ієрархічності, динамічної рівноваги, економічності управління, урахування. Взаємозв'язок між принципами менеджменту. Поняття функцій менеджменту. Класифікація і характеристика функцій менеджменту. Планування як загальна функція менеджменту. Мотивація та її основні компоненти. Управлінський контроль. Етапи регулювання.	2
УНЕ 2. Організовування як загальна функція менеджменту. Сутність організаційної діяльності та її місце в менеджменті. Поняття та складові організаційної діяльності. Елементи організації: обов'язки, повноваження, відповідальність. Аспекти організаційного процесу. Процес делегування повноважень. Характеристика організаційних структур управління. Організаційне проектування. Принципи та процес побудови структур управління.	2
УНЕ 3. Технологія і методи менеджменту. Процес менеджменту як сукупність взаємозв'язаних функцій, методів, управлінських рішень та інших категорій менеджменту. Мета управлінського процесу, його учасники, засоби здійснення. Управлінський цикл.	1
УНЕ 4. Сутність і складові процесу управління. Класифікація управлінських рішень, вимоги до їх якості. Етапи процесу вироблення рішень. Фактори, що впливають на процес. Методи та моделі приймання рішень. Інформаційне забезпечення управління. Види комунікацій. Організація комунікаційного процесу.	1
УНЕ 5. Керівництво, влада, лідерство. Керівництво в організації, форми влади та впливу. Формальне та неформальне лідерство. Стили управління. Адаптивне керівництво. Конфліктні ситуації: різновиди та причини виникнення. Модель і стадії розвитку конфлікту. Управлінський вплив на конфлікт. Управління змінами, подолання опору	2
УНЕ 6. Модель сучасного менеджера. Сутність та ролі менеджера в організації. Вимоги до професійної компетенції менеджера. Основні вміння, що визначають ефективність праці менеджера залежно від рівня керування. Ролі менеджера в організації. Соціальна відповідальність у менеджменті.	1
УНЕ 7. Організаційна культура. Соціальна відповідальність у менеджменті. Етика бізнесу. Суть та значення культури організацій. Управління культурою організації.	1

1	2
УНЕ 8. Ефективність управління. Поняття та критерії ефективності менеджменту організації. Сутність економічної організації. Внутрішня ефективність менеджменту організації. Організаційна структура та її ефективність. Аспекти вибору оптимального управлінського рішення.	1

Таблиця 2.3 – Розподіл часу практичних занять

Зміст	Кількість годин за спеціальностями, спеціалізаціями (шифр, аббревіатура)
	6.120100 (6.060102) – А, Ае
ЗМ 1.1. Теоретичні основи менеджменту	4
УНЕ 1. Поняття та сутність менеджменту. Обговорення основних питань. Доповіді.	2
УНЕ 2 Розвиток теорії та практики менеджменту, сучасні парадигми. Обговорення основних питань. Тести.	1
УНЕ 3. Організація як об'єкт управління. Обговорення основних питань. Розгляд конкретних ситуацій. Доповіді. Тести.	1
ЗМ 1.2 Функції та технології менеджменту.	12
УНЕ 1. Принципи та функції менеджменту. Обговорення основних питань. Доповіді.	2
УНЕ 2. Організовування як загальна функція менеджменту. Обговорення основних питань. Ситуаційні задачі. Доповіді.	1
УНЕ 3. Технологія і методи менеджменту. Обговорення основних питань. Розгляд конкретних ситуацій. Доповіді.	2
УНЕ 4. Сутність і складові процесу управління. Обговорення основних питань. Розгляд конкретних ситуацій. Доповіді.	2
УНЕ 5. Керівництво, влада, лідерство. Обговорення основних питань. Ситуаційні задачі. Доповіді.	2
УНЕ 6. Модель сучасного менеджера. Практичні завдання та вправи. Доповіді.	1
УНЕ 7. Організаційна культура. Обговорення основних питань. Розгляд конкретних ситуацій. Доповіді.	1
УНЕ 8. Ефективність управління. Методика розрахунку ефективності менеджменту. Тести.	1

2.4. Розподіл часу самостійної навчальної роботи студента

Самостійна навчальна робота студента розрахована на формування практичних навичок у роботі студентів зі спеціальною літературою,

орієнтування їх на інтенсивну роботу, критичне осмислення здобутих знань і глибоке вивчення теоретичних і практичних основ менеджменту при аналізі соціально-економічних процесів.

Таблиця 2.4 – Розподіл часу самостійної навчальної роботи студентів

Форми самостійної роботи		Кількість годин
		6.120100 (6.060102) – А, Ае
1.	Вивчення теоретичних питань та підготовка до поточного та підсумкового контролю	14
2.	Виконання індивідуальних завдань (задачі, аналіз ситуацій, написання рефератів)	8

Контрольні запитання для самостійної роботи:

Тема 1. Поняття та сутність менеджменту.

1. У чому зміст поняття „менеджмент”, „управління”, „бізнесмен”, „менеджер”, „підприємець”?
2. Як розподіляються менеджери за рівнями управління?
3. Перелічить та розкрийте зміст основних принципів менеджменту.

Тема 2. Розвиток теорії та практики менеджменту, сучасні парадигми.

1. Назвіть основні напрямки розвитку менеджменту.
2. У чому сутність школи наукового управління?
3. Яка специфіка адміністративної школи управління?
4. У чому сутність школи людських відносин?
5. Дайте характеристику кількісної школи управління.

Тема 3. Організація як об’єкт управління.

1. Розкрийте поняття „організація” як велика відкрита система.
2. Дайте характеристику зовнішнього середовища організації.
3. Дайте характеристику внутрішнього середовища організації.
4. Розкрийте класифікацію організаційних структур управління.

Тема 4. Принципи та функції менеджменту.

1. Перелічить та охарактеризуйте закони, закономірності менеджменту.
2. Розкрийте поняття „мотивація”, „планування”, „контролінг”, „моніторинг”.
3. Перелічить та охарактеризуйте змістові теорії мотивації.
4. Перелічить та охарактеризуйте процесійні теорії мотивації.
5. Етапи стратегічного планування
6. Розкрити сутність і види контролю.
7. Розкрийте етапи контролю

Тема 5. Організовування як загальна функція менеджменту.

1. У чому зміст понять «обов'язки», «повноваження», «відповідальність».
2. Розкрийте етапи та особливості організаційного проектування.
3. Розкрийте переваги та недоліки лінійно-функціональної структури управління.
4. Розкрийте переваги та недоліки лінійної структури управління.
5. Розкрийте переваги та недоліки функціональної структури управління.

Тема 6. Технологія і методи менеджменту.

1. Розкрийте сутність управлінського циклу.
2. Розкрийте сутність процесу менеджменту як сукупність взаємозв'язаних функцій, методів, управлінських рішень та інших категорій менеджменту.
3. Яка мета управлінського процесу?
4. Учасники управлінського процесу та засоби здійснення.

Тема 7. Сутність і складові процесу управління

1. Розкрийте сутність управлінських рішень, комунікацій.
2. Алгоритм прийняття управлінських рішень.
3. Які вимоги висуваються до управлінських рішень?
4. Методи прийняття управлінських рішень.

Тема 8. Керівництво, влада, лідерство.

1. Розкрийте поняття „влада”, „лідерство”, „конфлікт”.
2. Сутність і форми влади.
3. Стили керівництва та їх характеристика.
4. Характеристика авторитарного типу керівника.
5. Характеристика демократичного типу керівника.
6. Характеристика ліберального типу керівника.
7. Конфлікт та його причини.

Тема 9. Модель сучасного менеджера.

1. Розкрийте сутність та ролі менеджера в організації.
2. Які висуваються вимоги до професійної компетенції менеджера.
3. Основні вміння, що визначають ефективність праці менеджера залежно від рівня керування.

Тема 10. Організаційна культура.

1. Розкрийте сутність поняття етика бізнесу.
2. Яке значення має культура в організації.
3. Управління культурою організації.

Тема 11. Ефективність управління.

1. Розкрийте критерії ефективності менеджменту організації.
2. Яка сутність економічної організації.
3. Які методи розрахунку економічної ефективності управлінської праці?

2.5. Засоби контролю та структура залікового кредиту

Види та засоби контролю (тестування, контрольні роботи, індивідуальні роботи тощо)	Розподіл балів, %
МОДУЛЬ 1. - Поточний контроль зі змістових модулів	
ЗМ 1.1. - Письмова контрольна робота або тестування.	30%
ЗМ 1.2. - Захист індивідуальних завдань та тестування.	30%
Підсумковий контроль з МОДУЛЮ 1	
Письмовий залік або тестування	40%
Всього за модулем 1	100%

2.6. Методи та критерії оцінювання знань

Для визначення рівня засвоєння студентами навчального матеріалу використовують такі форми та методи контролю і оцінювання знань:

- оцінювання роботи студента під час практичних занять;
- поточне тестування після вивчення кожного змістового модуля;
- складання екзамену.

Оцінку знань студентів з дисципліни «Основи менеджменту» здійснюють відповідно до вимог кредитно – модульної системи організації навчального процесу (КМСОНП), що є українським варіантом ECTS. Ця система базується на здійсненні наскрізного поточного контролю на аудиторному занятті у відповідності до його форми (практичної). Підсумковою оцінкою поточного контролю є оцінка за модуль, тобто реалізується принцип модульного обліку знань студентів.

Навчальним планом з дисципліни «Основи менеджменту» передбачено складання заліку. Для оцінювання знань використовують чотирибальну національну шкалу та стобальну шкалу оцінювання ECTS.

Порядок здійснення поточного оцінювання знань студентів.

Поточне оцінювання знань студентів здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Об'єктами поточного контролю є:

- активність та результативність роботи студента протягом семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни, відвідування занять;
- виконання завдань на практичних заняттях;
- виконання завдань поточного контролю.

Робота студентів на практичних заняттях оцінюється за 4-бальною системою і згідно з Методикою переведення показників успішності знань студентів перекладається в систему оцінювання за шкалою ECTS (табл. 2.5).

При оцінюванні виконання практичних завдань увага приділяється їх якості й самостійності.

Поточний модульний контроль рівня знань передбачає виявлення опанування студентом матеріалу лекційного модуля та вміння застосувати його для вирішення практичної ситуації і проводиться у вигляді письмового

контролю (тестування). Поточний контроль проводиться у письмовій формі двічі по закінченню кожного зі змістових модулів після того як розглянуто увесь теоретичний матеріал та проведені практичні завдання в межах кожного з двох ЗМ.

Контроль здійснюється і оцінюється за двома складовими: лекційна (теоретична) і практична частини (розрахункові завдання). Для цього білети для проведення поточного контролю мають два теоретичні запитання та розрахункове завдання. Може бути також використано тестове завдання – за вибором студентів.

Знання оцінюються за 4-бальною системою за національною шкалою (контрольна робота) або за системою оцінювання за шкалою ECTS (тестові завдання) (табл.2.5).

Проведення підсумкового контролю. Умовою допуску до заліку є позитивні оцінки з поточного контролю знань за змістовими модулями.

За умов кредитно-модульної системи організації навчального процесу до підсумкового контролю допускають студентів, які набрали в сумі за всіма змістовими модулями більше 30% балів від загальної кількості з дисципліни (більше 50% балів з поточного контролю за всіма змістовими модулями).

Залік здійснюється в письмовій формі за екзаменаційними білетами, які містять два теоретичні питання і розрахункове завдання, або за підсумковим тестовим завданням (вибором студента), що дає можливість здійснити оцінювання знань студента з усієї дисципліни «Основи менеджменту».

Екзаменаційні відповіді за білетами оцінюються за 5-бальною системою за національною шкалою, тестові завдання - за 100-бальною системою оцінювання за шкалою ECTS. В обох випадках оцінки згідно з методикою переведення показників успішності знань студентів перекладаються у відповідну систему оцінювання (табл. 2.5).

Оцінювання знань за 4-бальною системою за національною шкалою:

Оцінку „відмінно” ставлять, коли студент дає абсолютно правильні відповіді на теоретичні питання з викладенням оригінальних висновків, отриманих на основі програмного, додаткового матеріалу та нормативних документів. При виконанні практичного завдання студент застосовує системні знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.

Оцінка „дуже добре”. Теоретичні запитання розкрито повністю на основі програмного і додаткового матеріалу. При виконанні практичного завдання студент застосовує узагальнені знання навчального матеріалу, передбачені навчальною програмою.

Оцінка „добре”. Теоретичні запитання розкрито повністю, програмний матеріал викладено у відповідності до вимог. Практичне завдання виконано взагалі правильно, але мають місце окремі неточності.

Оцінка „задовільно”. Теоретичні запитання розкрито повністю, проте при викладанні програмного матеріалу допущені незначні помилки. При виконанні практичних завдань без достатнього розуміння студент застосовує навчальний матеріал, припускає помилки.

Оцінка „задовільно (достатньо)”. Теоретичні питання розкрито неповністю, з суттєвими помилками. При виконанні практичного завдання студент припускається значної кількості помилок та зустрічається зі значними труднощами.

Оцінка „незадовільно”. Теоретичні питання нерозкриті. Студент не може виконати практичні завдання, виявляє здатність до викладення думки на елементарному рівні.

Оцінка „незадовільно”. Теоретичні питання нерозкриті. Студент не може виконати практичні завдання.

Таблиця 2.5 – Шкала перерахунку оцінок результатів контролю знань студентів

Оцінка за національною шкалою	Визначення назви за шкалою ECTS	ECTS оцінка	% набраних балів
ВІДМІННО	Відмінно – відмінне виконання лише з незначними помилками	A	більше 90 – 100
ДОБРЕ	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	B	більше 80 – 90 включно
	Добре – у загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок	C	більше 70 – 80 включно
ЗАДОВІЛЬНО	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	D	більше 60 – 70 включно
	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії	E	більше 50 – 60 включно
НЕЗАДОВІЛЬНО	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перездати тест	FX*	більше 26 – 50 включно
	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота з повторним вивченням змістового модуля	F**	від 0 – 25 включно

* - з можливістю повторного складання

** - з обов'язковим повторним курсом

2.7. Інформаційно-методичне забезпечення

Бібліографічні описи, Інтернет адреси		ЗМ, де застосовується
1		2
1. Рекомендована основна навчальна література (підручники, навчальні посібники, інші видання)		
1.	Большаков А. С. Менеджмент / Учебное пособие. — СПб.: «Издательство "Питер"», 2000. — 160 с.	ЗМ 1.1, 1.2
2.	Веснин В. Р. Менеджмент : учеб. — 3-е изд., перераб. и доп. — М.: ТК Велби, Изд-во Проспект, 2006. - 504 с.	ЗМ 1.1, 1.2
3.	Гольдштейн Г.Я. Основы менеджмента: Конспект лекций. Таганрог: ТРТУ, 1995. 145с.	ЗМ 1.1, 1.2

1		2
4.	Казанцев А.К., Малюк В.И., Серова Л.С. Основы менеджмента. Практикум: Учебное пособие. — 2-е изд. — М.: ИНФРА-М, 2002. — 544 с. — (Серия «Высшее образование»).	ЗМ 1.1, 1.2
5.	Мескон М.Х., Альберт М., Хедоури Ф. Основы менеджмента. М. 1994.	ЗМ 1.1, 1.2
6.	Орлов А.И. Менеджмент. Учебник. / А.И.Орлов.- М.: Издательство «Изумруд», 2003. - 298 с.	ЗМ 1.1, 1.2
7.	Шегда А.В. Менеджмент: Підручник. – К.: Знання, 2004. – 687 с.	ЗМ 1.1, 1.2
2. Додаткова література		
8.	Виханский О.С., Наумов А.И. Менеджмент. Учебник. - М: Высшая школа, 1993.	ЗМ 1.1, 1.2
9.	Герчикова И.Н. Менеджмент: Учебник. - 2-е изд., перераб. и доп. - М.: Банки и биржи, ЮНИТИ, 1995. - 480с.	ЗМ 1.1, 1.2
10.	Менеджмент: Терміни, тести, вправи, завдання, навчальні конкретні ситуації (кейси), проблематика курсових, випускних, дисертаційних робіт: Підруч. /за ред.. Червоньова Д.- К:Знання,2001	ЗМ 1.1, 1.2
11.	Основы менеджмента: Учеб. для вузов/ Д.Д. Вачугов, Т.Е. Березкина, Н.А. Кислякова и др.; Под ред. Д.Д. Вачугова – 2-е изд. перераб. и доп. – М.: Высш. шк., 2005. – 376 с.	ЗМ 1.1, 1.2
12.	Чуйкин А.М. Основы менеджмента: Учебное пособие / Калинингр. ун-т. - Калининград, 1996. - 106 с.	ЗМ 1.1, 1.2
13.	Сборник ситуационных задач, деловых и психологических игр, С23 тестов, контрольных заданий, вопросов для самопроверки по курсу «Менеджмент». — М.: Финансы и статистика, 2001. — 192 с: ил.	ЗМ 1.1, 1.2
3. Методичне забезпечення (реєстр методичних вказівок, інструкцій до лабораторних робіт, планів семінарських занять, комп'ютерних програм, відео-аудіо-матеріалів, плакатів тощо)		
14.	Тексти лекцій з курсу “Основи менеджменту” для студентів 4 курсу денної форми навчання, напряму підготовки 1201 - «Містобудування», спеціальності 6.120100 (6.060102) – «Архітектура»	Модуль 1
15.	Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни “Основи менеджменту” для студентів 4 курсу денної форми навчання, напряму підготовки 1201 - «Містобудування», спеціальності 6.120100 (6.060102) – «Архітектура»	Модуль 1
16.	Методичні вказівки до самостійної роботи з дисципліни “Основи менеджменту” для студентів 4 курсу денної форми навчання, напряму підготовки 1201 - «Містобудування», спеціальності 6.120100 (6.060102) – «Архітектура»	Модуль 1
4. Ресурси Інтернет		
17.	Цифровий репозиторій ХНАМГ: http://eprints.ksame.kharkiv.ua	Модуль 1
18.	Офіційний сайт Верховної Ради України http://zakon.rada.gov.ua/	Модуль 1
19.	«Корпоративний менеджмент» http://www.cfin.ru/	Модуль 1

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Зеленський Борис Константинович

Віноградська Ольга Михайлівна

Гончарова Зоя Вікторівна

Програма навчальної дисципліни та робоча програма навчальної дисципліни
«Основи менеджменту» для студентів 4 курсу денної форми навчання,
напряму підготовки 1201 (6.060102) - «Архітектура» спеціальності -
«Містобудування»

План 2009, поз. 664 Р

Підп. до друку 14.06.2010 р.
Друк на ризографі
Тираж 10 пр.

Формат 60x84 1/16
Ум. друк. арк. 1,2
Зам. № 6015

Видавець і виготовлювач:

Харківська національна академія міського господарства,
вул. Революції, 12, Харків, 61002

Електронна адреса: rectorat@ksame.kharkov.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи: ДК №731 від 19.12.2001